Uusi päivä tuo mukanaan uuden kohteen. Atlantin helmet -risteilyn ensimmäinen kohde on espanjalainen Ceuta Pohjois-Afrikan rannikolla.

Löytöretkeilijöiden vanavedessä isolla merellä Madeira ja Azorit

18.4.2025 10.00

Suomalaisomisteinen ja suomalaismiehistöllä risteilevä laiva matkustajineen teki historiaa, kun se rantautui ensimmäistä kertaa Azoreille. Ennen vihreitä saaria poiketaan Pohjois-Afrikassa Espanjalle kuuluvassa tuntemattomassa Ceutassa ja Madeiran Funchalissa.

Teksti ja kuvat: ANNELI AULA

Aurinko laskee oranssinpunaisena satamanostureiden taakse horisonttiin, kun alus irtoaa Malagan satamasta kohti Pohjois-Afrikan rannikolla sijaitsevaa, Espanjalle kuuluvaa Ceutaa. Auringon väreilevä hehku enteilee seuraavaksi päiväksi lämmintä. Ennen nukkumaanmenoa nautitaan kannella merellisestä tunnelmasta ja seurataan samettisen pimeyden laskeutumista. Avoimin mielin ja uteliaina odotetaan viikon antia.

Tutustumiskierrokselle Ceutaan lähdetään aamulla puoli yhdeksän aikaan.

On sunnuntai ja kaupunki hiljainen, vaikka alle 20 neliökilometrin alueella on 76 000 asukasta. Kosmopoliittinen kaupunki koostuu kristittyjen, muslimien, hindujen ja juutalaisten yhteisöistä ja niiden kulttuurien sekoituksesta.

Tuhannet krassit peittävät tienvarsia ja ihastuttavat matkalla ylös näköalapaikalle. Ensimmäisellä pysähdyspaikalla pilvet roikkuvat vastapäätä olevien vuorten päällä peittäen niiden profiilin ja toisella näköalapaikalla on niin sumuista, että bussista ei tee mieli nousta.

Suuri joukko hyväkuntoisia miehiä, mukana muutama nainenkin juoksuasuissaan on kokoontunut ylös vievän tien varteen juoksukilpailuun. Sotilaiden maraton päättyy Afrikka-aukiolle. Ceutaa hallitsevat sotilaalliset puolustuslinnakkeet ja -muurit.

Huomio kiinnittyy kaupungin eurooppalaiseen ulkoasuun, marokkolaisvaikutteitakin on nähtävissä erityisesti kaupungin länsiosassa, rajan tuntumassa.

Rakennusten *art nouveau* -tyyli edustaa 1800-luvun lopun modernismia.

Idän ja lännen yhtymäkohdassa sijaitsevalla alueella turvatoimet laittoman maahantulon estämiseksi ovat arkipäivää. Esimerkiksi pientalojen katoilla on vieri viereen pystyyn aseteltuja katkaistuja lasipulloja estämässä tunkeutujia ja vastaavaa tehtävää satamassa hoitavat suojamuurin päällä teräväkärkiset metallin pätkät.

Idän ja lännen yhtymäkohdassa sijaitsevalla alueella turvatoimet laittoman maahantulon estämiseksi ovat arkipäivää.

Kaupungissa on lukuisia patsaita, puistoissa, kiertoliittymissä ja muissa sopivissa paikoissa. Ennakkotiedon mukaan kaupungista olisi pitänyt löytyä Francon patsaan jalusta, mutta siitä ei näy enää jälkeäkään. Muistot hirmuhallitsijasta ovat saaneet lähteä!

Kiertoajelun päätteeksi kohteena on kuuluisan lanzarotelaisen arkkitehdin, **Cesar Manriquen** suunnittelema Välimeren puisto, joka on upea paikka viettää lomapäivää ja palvoa aurinkoa. Nyt on väljempää, mutta voi vain kuvitella, mikä vilske paikalla on, kun kuljetaan kesää kohti.

Puistolta satamaan on reilun puolen tunnin reipas kävelymatka, pakollisia varusteita ovat aurinkolasit, hattu, aurinkovoide ja hyvät kävelykengät.

Kristina Katarinalla vietetään meripäivää *slow travel* eli hidas matkailu -hengessä, jonka mukaan jo pelkkä matkalla olo on seikkailu. Aikaa on tutustua matkakavereihin ja laivaan, käyttää laivan palveluja; kosmetologin, hierojan ja kampaajan.

Aurinkokannella on vapaita aurinkotuoleja, uima-altaaseen tai porealtaaseen voi pulahtaa tai istuskella varjossa muuten vain. Saunaankin voi mennä, jos meri ei lainehdi liikaa. Itsestä on kiinni, jos aika ei kulu, sillä vaihtoehtoja on tarjolla kosolti.

Vaikka asiakkaiden keski-ikä on melko korkea, on asiakaskunta nuorentumaan päin.

Iltamenoa tanssilattialla on joka ilta puoli yhteen, mutta monet ovat jo tuohon aikaan unten mailla.

- Ei sitä jaksaisi päivällä kiertää, jos illat kuluisivat valvoessa, sanoo raisiolainen **Kari Ruuskanen**, joka juhlisti 25-vuotishääpäivänsä vaimonsa kanssa risteillen.

Vaikka m/s Kristina Reginaa monet vielä kaipaavat, eivät kanta-asiakkaat ole suomalaisia risteilyjä hylänneet.

- Muutama on sanonut, että pitäkää uusi laivanne, kapteeni ja toimitusjohtaja **Mikko Partanen** sanoo.

Erityisesti laivan monipuolinen tarjonta, suomalainen miehistö ja uudet mielenkiintoiset matkakohteet ovat saaneet kiitosta. Ruuskasilla reissu oli kahdeksas; matka Azoreille ensimmäinen isolla laivalla ja seitsemän aiempaa matkaa he ovat tehneet m/s Kristina Reginalla.

Näky on huima. Korkeanpaikankammoinen siirtyy tästä syystä nopeasti kauemmaksi

Tiistaiaamuna ollaan Funchalissa. Aikaisella retkellä lähdetään katsomaan luonnonkaunista Madeiraa, Portugalin autonomista aluetta. Kukkien saaren rinteitä täplittävät valkoiset talot vieri vieressä ja vastassa on kevät jakarandojen kukkiessa loisteliaasti.

Matkalla nähdään Camara de Lobosin kalastajakylä, jossa Sir **Winston Churchill** lomaili maalaten saaren maisemia.

Matka vie Cabo Girão pystysuoralle, 589 metriä korkealle kalliolle, joka on Euroopan korkein ja maailman toiseksi korkein merikallio. Alueella rakennetaan palveluja matkailijoille, jotka kurkistelevat kaiteen yli merelle ja pystysuoraan alas. Näky on huima. Korkeanpaikankammoinen siirtyy tästä syystä nopeasti kauemmaksi.

Polkua reunustavalle kiviaidalle kauppiaat ovat levittäneet koruja ja käsitöitä, cd-levykauppias soittaa maailmanmusiikkia äänekkäästi.

Azorien vanhin kaupunki Angra do Heroismo on rakennettu uudelleen 1.1.1980 tapahtuneen maanjäristyksen jälkeen. Kaupungin historiallinen keskusta on Unescon maailmanperintökohde.

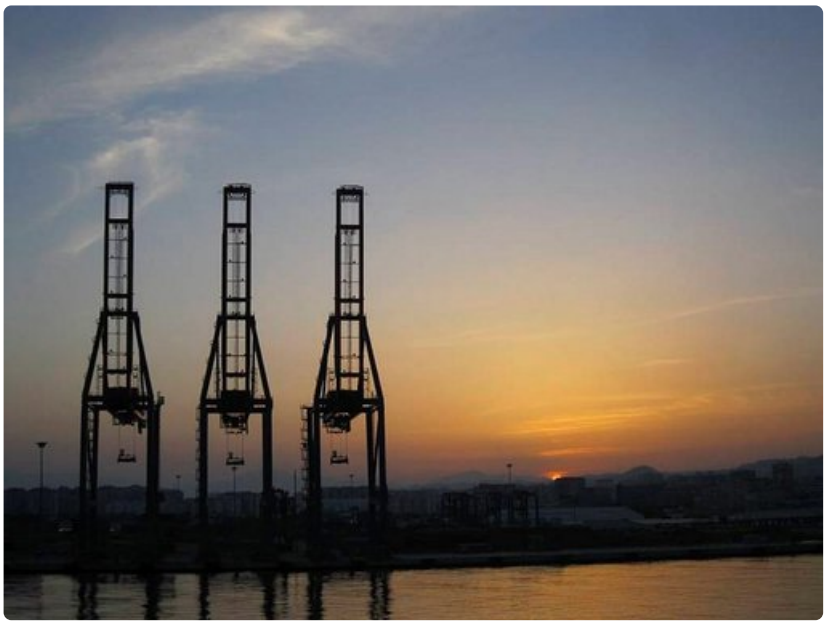

Auringonlasku Malagan satamassa enteilee lämmintä päivää.

Lagoa de Santiago -järvi on São Miguelin saarella jyrkkärinteisen kraatterin pohjalla.

Muutamat tavarat vaihtavat omistajaansa.

Eira do Sorradon näköalapaikalta avautuvat näkymät Nunnalaaksoon, josta palataan Monten kylään. Korikelkkakyytiä ei kannata jättää väliin. Kyyti maksaa 25 euroa kahdelta hengeltä, mutta on kokemisen arvoinen kerran elämässä. Kyydin päässä, Livramentossa myydään halukkaille muistokuva kympillä. Siellä on myös matkamuistomyymälä ja bussipysäkki.

Kasvitieteellisessä puutarhassa on esillä paitsi Madeiran, myös Azorien, Kanariansaarten ja Kap Verden kotoperäisiä kasveja.

Retken paluumatkalla voi jäädä kaupungille, jossa hyvä kohtauspaikka on kauppahalli. Eihän saarella kannata jättää maistamatta Madeira-viiniä. Matkaa keskustasta satamaan on noin kilometri, mikä taksilla maksaa kuusi euroa.

Matkaan Azoreille! Funchal jää taakse tiistaina kello 16. Toisena meripäivänä, keskiviikkona jatketaan slow travel -teemaa. Vaihteleviin sääolosuhteisiin on syytä varautua. Luennoitsija, professori **Tapio Markkanen** pitää esityksen elämästä maailmankaikkeuden kehityksen osana. Joukkuetietokilpailussa on paljon näennäistietoa, mutta paras aina voittaa.

Tarinoita juomista ja konjakkimaistiaiset juoman ystäville kuuluvat laivan ohjelmaan. Eero Seppälä Quartet tapailee rytmikkäästi iltapäivään, kun toiset kuuntelevat infoa tulivuorista. Päivä huipentuu laivan henkilökunnan muotinäytökseen.

Tuuli pitää huolen siitä, ettei saarella ole kuuma.

Kolmen mannerlaatan risteyskohdassa sijaitseva Azorit löydettiin virallisesti 1400-luvulla, jolloin niiden asuttaminen alkoi. Saariryhmä on kuulunut Portugalille 1400-luvulta lähtien ja sillä on ollut rajoitettu itsehallinto vuodesta 1976. Toisen maailmansodan aikana saaret olivat tärkeitä tukikohtia.

Miljoonia vuosia sitten vulkaanisten purkausten aikaansaamat saaret tunnetaan runsaasta kasvistostaan ja vehreydestään. Kasvillisuuden puolesta niitä verrataan usein Islantiin. Saarilla on stabiilisti vettä ja lämpöä. Lämpötila ei laske nollan alapuolelle ja keskilämpötila on 15-25 asteen tietämissä. Tuuli pitää huolen siitä, ettei saarella ole kuuma.

Teiden varsilla kasvavat hortensiat leveinä nauhoina ja kun ne kukkivat sinisinä, näky on taatusti komea.

Miksi juuri hortensia? Niiden tarkoitus on enemmän kuin koristekasvina toimiminen, ne ovat samalla aitoja pitäen lehmät omalla reviirillään, sillä ne eivät pahanmakuisina maistu lehmille. Metsissä kasvaa japanin setripuita, plataaneja ja eukalyptuksia. Plataanin maastokuvioinen runko erottaa sen eukalyptuksesta. Azoreiden kanervaa, atsaleaa ja Portugalin kansalliskukkaa eli strelitziaa ei voi olla huomaamatta. Haitallisia kasveja on täälläkin, jättiläisukonputki ja myrtti tukahduttavat aluskasvillisuutta.

Hortensioiden tarkoitus on enemmän kuin koristekasvina toimiminen, ne ovat samalla aitoja pitäen lehmät omalla reviirillään, sillä ne eivät pahanmakuisina maistu lehmille.

Eliölajeista kotoperäisiä ovat Azoreiden lepakko ja punarinta. Myrkyllisiä matelijoita ei ole, ei myöskään käärmeitä, hämähäkkejä tai petoeläimiä, sen sijaan on jäniksiä, hiiriä, liskoja ja paljon haukkoja. Opastetuilla veneretkillä pääsee näkemään valaita, delfiinejä ja merikilpikonnia.

Terceira on Azorien kolmanneksi suurin saari. Vehreät kumpuilevat maisemat ja mustavalkoiset, Hollannista peräisin olevat lehmät laidunmaillaan ovat saaren tunnusmerkki. Jokainen laidunalue on rajattu basalttikivistä rakennetulla aidalla ja lehmät ovat ulkona ympäri vuoden.

Ihmettelyä herättää, miten ne viihtyvät korkeilla ja jyrkilläkin rinteillä lähes kuin vuorikauriit Alpeilla. Lypsylehmät laiduntavat sopivalla etäisyydellä, mutta lypsyasemaa siirretään laitumien mukaan. Maidosta jalostetaan maukkaita juustoja ja joka saarella on oma juustonsa. Juustoja kannattaa maistella ja hankkia niitä vaikka kotiinviemisiksi. Juustoja kyydittää paikallinen viini.

Ceutan katedraali sijaitsee Afrikka-aukiolla ja se on suljettu maanantaisin.

Ruusu koristaa puiston kävelytietä.

Kapeat tiet ja huikeat maisemat johdattavat kohti Monte Brasilin huippua. Bussi ajaa serpentiinitietä läpi todella ahtaasta portista. Taakse jää varuskunta-alue. Huipulta avautuvat huikeat näkymät luonnonsuojelualueelle, merelle ja kaupunkiin.

Terceirassa on amerikkalaisten sotilastukikohta, josta valvotaan niin merta kuin ilmaa. Tukikohdan ansiosta saarella on neljä kilometriä pitkä lentokenttä, joka toimii myös mannertenvälisten lentojen varalaskupaikkana. Mantereelle Lissaboniin on matkaa 1500 kilometriä ja Pohjois-Amerikkaan 3900 kilometriä.

Angra do Heroísmo on Unescon maailmaperintökohde ja Angran katedraali Sé on rakennettu 1500-luvulla.

Faialin saarella saavutaan Hortan kaupunkiin, jonka satama on kävelymatkan päässä keskustasta. Aamupäivälenkki kaupungille tekee matkailijasta löytöretkeilijän. Horta vaikuttaa kompaktilta paketilta, talot miellyttävät silmää, muutama kauppakin katsastetaan ja huvivenesataman kahvilassa juodaan edulliset maitokahvit, vain yhdellä eurolla. Pieni olut maksaa myös vain euron.

Pittoreskin kaupungin tunnelmaa ja tuoksuja on mieluisaa aistia myös piipahduksella Pohjois-Atlantin kuuluisimmassa merimieskahvilassa, Peter's Cafe Sportissa. Jo vuodesta 1918 lähtien kahvilaan ovat kokoontuneet mantereelta toiselle purjehtivat merimiehet jättämään terveisensä ennen matkan jatkamista. Nytkin paikka on täpötäysi merimiehiä ja -naisia tietokoneineen. Vilkas puheensorina täyttää kahvilan.

Satamassa lastataan aluksia. Muun muassa muutama mustavalkoinen lehmä rautahäkissä odottaa kyyditystä toiselle saarelle.

Iltapäivän retki tehdään saaren suurimmalle kraatterille, joka on 400 metriä syvä. Kipuaminen kapeaa ja jyrkkää polkua ylös erottaa hyvä- ja huonokuntoiset. Muutama jättää leikin kesken, mutta suurin osa vaeltaa ympärysmitaltaan kahdeksankilometrisen kraatterin. Välillä pysähdytään tauolle maisemia ihailemaan. Matkaa kuljetaan kapeaa polkua, jonka ulkokehällä on meri ja sisäkehällä jyrkät kraatterin seinät ja kahden ja puolen tunnin kuluttua ollaan lähtöpisteessä. Vaellus on vaativa, mutta siitä selviää. Tarvitaan hyvät jalkineet, aurinkolasit, päähine, iholle suojakerrointa ja reppuun juotavaa.

Matkaa kuljetaan kapeaa polkua, jonka ulkokehällä on meri ja sisäkehällä jyrkät kraatterin seinät

São Miguel on Azoreiden pääsaari, jonne lennetään myös Suomesta. Puolipäiväretkellä käydään katsomassa maisemia Sete Cidadesin alueella ja kraatterilaaksossa, jonka pohjalla on kaksoisjärvet, Lagoa Azul, sininen järvi ja Lagoa Verde, vihreä järvi.

Jyrkkärinteisen kraatterin pohjalla on pienempi Lagoa de Santiago -järvi.

Pysähdymme kylässä, jossa kirkon eteen pystytetyllä teltalla valmistellaan lasten karnevaalia. Aikuiset koristelevat kirkkokujaa kukan terälehdin ja puulastuin. Kukkiensitojanainen koristaa ristiä kukkasin. Luterilaista hämmästyttää rytmikäs musiikin pauhu ja esiintymispaikaksi varattu teltta lähes estää kulun takana olevaan kirkkoon.

Kiertoajelun päätteeksi maistellaan Ponta Delgadan rantahotellissa hyviä azorilaisia juustoja ja viinejä. Ympyrä sulkeutuu, lentokenttä on aivan vieressä ja viiden tunnin lentomatka kotiin voi alkaa!

FAKTAT CEUTA

Sijainti: Pohjois-Afrikassa, Espanjalle kuuluva eksklaavi. Ceuta kuului Portugalille vuosina 1425-1668.

Pinta-ala: 18,5 km²
Asukasluku: 76 000
Naapuri: Marokko
Kieli: espanja

FAKTAT MADEIRA

Portugalille kuuluva itsehallinnollinen seitsemästä saaresta koostuva saariryhmä**.** Pääsaari Madeiran lisäksi hallinnollisesti yhteen kuuluvat: Porto Santo, Desertassaaret ja Selvagenssaaret.

Strelitzia on Madeiran kansalliskukka ja yleinen myös Azoreilla.

Caldeiran tulivuoren kraatteri Faialin saarella on Azoreiden suurin ja 400 metriä syvä. Ympärysmitaltaan noin kahdeksankilometrisen kraatterin kiertämiseen kannattaa varata aikaa kolme tuntia.

Pääkaupunki: Funchal
Pinta-ala: 801 km²
Asukasluku: 247 000
Kieli: portugali
Pääuskonto: katolilaisuus
Valuutta: euro
Aikaero Suomeen: - 2 tuntia
Elinkeinot: matkailu, maanviljely (viinirypäleet, banaani) ja käsityöt

FAKTAT AZORIT

Portugalille 1400-luvulta kuuluneet saaret saivat rajoitetun itsehallinnon vuonna 1976. Nimi Azorit, portugaliksi Açores tulee sanasta acor, joka on azorilainen haukkalaji. Kapteeni **Diogo de Silves** löysi Azorit vuonna 1427.

Sijainti: Atlantin valtameressä, 1500 kilometriä Lissabonista ja 3900 kilometriä Pohjois-Amerikan rannikolta.
Pinta-ala: 2333 km²
Asukasluku: noin 240 000
Kieli: portugali
Pääuskonto: katolilaisuus
Valuutta: euro
Aikaero Suomeen: -3 tuntia
Elinkeinot: maatalous, matkailu, kalastus
Muodostuu yhdeksästä tuliperäisestä saaresta:

São Miguel

Pääkaupunki: Ponta Delgada
Pinta-ala: 759 km²
Asukasluku: 130 154

Pico

Pääkaupunki: Madalena
Pinta-ala: 446 km²
Asukasluku: 14 579

Terceira

Pääkaupunki: Angra do Heroismo
Pinta-ala: 403 km²
Asukasluku: 54 996

São Jorge

Pääkaupunki: Velas
Pinta-ala: 246 km²
Asukasluku: 9522

Faial

Pääkaupunki: Horta
Pinta-ala: 173 km²
Asukasluku: 14 934

Flores

Pääkaupunki: Santa Cruz das Flores
Pinta-ala: 143 km²
Asukasluku: 3949

Santa Maria

Pääkaupunki: Vila do Porto
Pinta-ala: 97 km²
Asukasluku: 5490

Craciosa

Pääkaupunki: Santa Cruz da Craciosa
Pinta-ala: 62 km²
Asukasluku: 4708

Corvo

Pääkaupunki: Vila do Corvo
Pinta-ala: 17 km²
Asukasluku: 435

PLUSSAT

o Toimivat palvelut laivalla
o Järjestetyillä retkillä helppo tutustua kohteisiin
o Azorit on rauhallinen luontomatkakohde

MIINUKSET

Kiviaidat rajaavat viljelyalueita tulivuorilaaksossa.

Faialin saarelle saavutaan Hortan satamaan, josta on keskustaan lyhyt kävelymatka.

Näköalapaikoilla myydään muun muassa paikallisia käsitöitä.

o Ceutan-retken ajankohta oli huono
o Lyhyt viipymä Azoreilla, erityisesti Faialin saarella
o Kallit retket

KOMMENTTI

Laivaristeily on mitä parhain tapa toteuttaa kiireetöntä matkailua. Kaikille risteileminen ei sovi, sillä ahdistusta voivat aiheuttaa rajatulla alueella pysyminen ja kanssamatkustajat, mutta ennen kaikkea ongelmia voi tulla oman itsen kanssa. Arjen psykologialla kysymys on asenteesta.

Laivojakin on erilaisia. Joissakin on ohjelmaa ja syötävää ympäri vuorokauden, mutta suomalainen panostaa sopivan tekemisen ohessa kohteisiin tutustumiseen ja uusien paikkojen näkemiseen. Jos kohde miellyttää, sinne voi palata myöhemmin uudelleen. Laivamatkailussa on myös hyvää se, että vaikka kohteet vaihtuvat, ei tarvitse toistuvasti purkaa ja pakata matkalaukkujaan kuten kiertomatkoilla.

Portugalin rahakriisi on täyttä totta. Opas Madeiralla kertoi, että ensimmäistä kertaa emämaan rahallinen tuki Azoreille on suurempi kuin tuki Madeiralle. Näin Azoreillakin päästään kehittämään matkailua. Kukkien saarella on rakennettu EU-varoin pikateitä ja tunneleita eikä enää pitäisi yhdenkään kylän jäädä eristyksiin luonnonkatastrofin sattuessa. Matkailija toivoo, että töitä ei rahojen loppuessa jätettäisi kesken kuten nyt näyttää käyneen tai että luonnonkaunista Madeiraa katseltaisi vain pikitien pinnasta.

Mielenkiintoista oli seurata paikallista käytäntöä myyntitapahtumassa. Saako ostaja tavaran ja vaihtorahojen lisäksi kuitin ostoksestaan?

Matkamuistomyymälässä Madeiralla ei annettu kuittia, puhumattakaan että olisi kysytty sen tarvetta. Hetken tarkkailun aikana satojen eurojen arvosta tavaraa lähti matkailijoiden mukaan, ilman kuittia! Toisaalla kahviossa myyjä otti suklaapatukasta kaksi euroa, heitti sen suljetun kassakoneen päälle ja jatkoi toisen asiakkaan kanssa asioimista. Asiakas oli tulossa vielä huijatuksi, sillä patukka maksoi vain yhden euron.

Ainoastaan kenkäkaupassa kassakuitti annettiin ilman eri pyyntöä, siinäkään arvonlisäveron osuutta ei eritelty eli sekään ei ollut virallinen. Kiinalaisomisteisessa vaatteiden halpakaupassa ei kuittia myöskään annettu ja matkamuistomyymälän t-paitaostoksesta se piti erikseen pyytää, eikä nytkään veroerittelyä. Kadun varren matkamuistopaikoissa ei myöskään kuittia ollut tarjolla, mutta eihän niissä ollut kassakoneitakaan. Monten korikelkkakyydistä saadussa kuitissa oli järjestysnumero ja portugaliksi painetut tekstit. Käsin kirjoitetusta arvonlisäveroprosentista ei saanut selvää eikä erittelyäkään ollut.

Matkailussa pesii yksi monista harmaan talouden syövistä.

ANNELI AULA

Cabo Girãon näköalapaikalla kurkistellaan 589 metrin päähän pystysuoraan alaspäin Madeiralla,

Azorilaisten pääuskonto on katolilaisuus.

Madeiran kasvitieteellinen puutarha on perustettu 1960 ja siellä kasvatetaan yli 2500 kasvilajia.

Monten kylän katedraalin portailta ihaillaan näköaloja Funchalin kaupunkiin ja satamaan Madeiralla.

Peter´s Cafe Sport on Atlantin kuuluisin merimieskahvila.

Azorit on luonnonystävän matkakohde.

Katukiveystä lihakaupan edessä koristaa mustavalkoinen lehmä.

Massamatkailulta välttynyt Azorit on rauhallinen matkakohde.